

[Alice Hedegaard]

Denne debat må føre videre end kun til ord. Det er så lidt, der skal ofres for at gøre det sidste af livet for vore medborgere til en værdig, en menneskelig afslutning. Vi har alle midlerne, bygningerne og masser af mennesker til at udføre arbejdet. Vi må også have så megen forståelse, menneskelighed og taknemlighed over for vore ældre, at vi virkelig gør en indsats for at gøre deres sidste år til måske deres bedste. Mange af dem har haft et arbejdsomt og nøjsomt liv, som fortjener en værdig afslutning.

Tyroll (VS):

Som de andre ordførere skal også VS hilse denne debat velkommen. Det er fremgået klart af dagspressen, at den er nødvendig, men det er nok også nødvendigt, som andre ordførere også har været inde på, at debatten ikke må føre til en urimelig, generel mistænkeliggørelse af plejehjem og plejehjems personale. Det er alt for nemt at gøre dette personale til lynafledere for den samvittighed, som mange trækker rundt med på grund af den isolering, samfundsudviklingen har skabt i forholdet til de ældre.

Men det er en meget sammensat problemstilling, vi her skal beskæftige os med. Det drejer sig bl. a. om den generelle samfundsmæssige udvikling, og hvilken indflydelse den har på de relationer, vi indgår i i samfundet, herunder familiemønsteret. Det drejer sig om den samlede ældrepolitik, det drejer sig om plejehjemmenes indretning og funktion, om plejepersonalets uddannelsesforhold og arbejdsbetingelser og så selvfølgelig om de konkrete udformninger, som disse forskellige løsninger får rundt omkring i kommunerne efter den udlægning, der har fundet sted.

Jeg skal prøve at knytte nogle kommentarer til forskellige af disse problemområder.

For det første må det siges, at det kapitalistiske samfund har været præget af et omfattende produktionsræs. Kapitalens kamp for uhæmmet vækst har medført udnyttelse af alle eksisterende arbejdskraftreserver. Hele familien er i højere grad blevet udbytningsobjekt for kapitalen. VS finder helt klart, at der er en del i disse udviklingstræk, der er positive. Det er, når det drejer sig om ligestillingen mellem mand og kvinde. Der er nogle progressive træk i udviklingen her, træk, som

vi vil støtte. Men udnyttelsen af kvindernes arbejdskraft er ikke kommet familien eller andre relationer til gode i tilstrækkeligt omfang. Kvindens inddragelse på arbejdsmarkedet har ikke betydet øget tid til samvær. Kapitalisterne har grådigt tiltvunget sig den øgede produktivitets ressourcer, så det ikke har medført øget tid til andre sysler end lige produktion og lønarbejde. Der er intet overraskende i dette. Sådan fungerer det kapitalistiske system, hvis vi ikke går til kamp imod det, hvis vi ikke forsøger at afvise det og fjerne det.

Den begrænsede tid til samvær er i høj grad gået ud over de ældre, som med rette føler sig overflødige og udstødte og desværre bliver kuede af det. Den øgede produktivitet er ikke blevet omsat til øget fritid til andre sysler; den øgede fritid kommer på en mere destruktiv måde i form af udstødning fra arbejdsmarkedet til arbejdsløshed. Et dårligt udgangspunkt for forbedrede samværsformer.

Mange vil sikkert gerne benægte, at arbejdstiden skulle være en del af den problemkreds omkring de ældres forhold, som må behandles, men det lader sig ikke gøre. Det er også helt klart, at det er udtryk for et ønske om at undgå en klar fremstilling af, hvilke interesser der prioriteres politisk; f. eks. det økonomiske råd siger ellers ret klart, hvordan det forholder sig. De afviser en arbejdstidsnedsættelse med fuld lønkompensation af hensyn til kapitalisternes profit. Eller, som det også udtrykkes, når de skal fremstille det, af hensyn til den inflation, som kapitalisterne skaber, når de vil tvinge arbejderklassen til at finansiere profittabet i forbindelse med en arbejdstidsnedsættelse.

Også en anden side af udbygningen har sat sig væsentlige spor i samværsmulighederne. Familierne er blevet brudt op som følge af, at arbejderne er blevet tvunget til at rejse hen, hvor arbejdet findes, i stedet for det modsatte. Det har fremmet de ældres ensomhed og isolering, en udvikling, der er blevet stimuleret af statsmagten gennem arbejdsformidlingsloven og mobilitetsfremmende ydelser m. m., en udvikling, der var opprioriteret gennem 1960ernes højkonjunkturperiode, hvor der var mulighed for vækst, og hvor der var behov for øget arbejdskraft hos kapitalen.

Dette er helt klare problemkomplekser, der er fremkommet på baggrund af den kapi-